

פרדס השבוע

הרב דוד שושנה שליט"א

פרשת ויקרא
ו' ניסן תשפ"א

א. ענין הקרבנות

וקרבו וקרעו ירחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה
עלה אשה ריח ניחוח לה': (א, ט)

כותב רבינו בחיי (א, ט):

והקטיר הכהן את הכל המזבחה עולה אשה ריח ניחוח לה'. על דרך הפשט טעם הקרבנות הכל לתועלת האדם, כי חפץ ה' יתעלה באדם שהוא מבחר המין ושבשבילו נברא העולם, שיהיה כלו שכלי כמלאך ה' צבאות בלא חטא, והיה כי יחטא אשם מצד היצר הרע הנטוע בו, ראוי לו שיתנחם ויכיר ויתבונן בפחיתות עצמו ובערך רוממות האדון יתעלה אשר המרה את פיו, ויתחייב שישים אל לבו כי חטא לפניו בגופו ובנפשו, ומפני שכל פעולות האדם נכללות בשלשה דברים,

והם המעשה והדבור והמחשבה שהם שלשה חלקי החטא, על כן תחייב התורה את האדם להביא קרבן על חטאו ושיסמוך את ידיו עליו כנגד המעשה, ושיתודה בפיו כנגד הדבור, ושישרוף כלי העצה והמחשבה שהסכימו בחטא והם הקרב והכליות כנגד המחשבה, כדי שיתכפר בשלשה דברים אלו על שלשת חלקי החטא, וראוי לו שיזרק דמו של קרבן על גבי המזבח כנגד דמו, וכאשר יעשה כל הענינים האלה יחשוב בלבו כי הוא מתחייב מיתה בחטאו וראוי להענש בארבע מיתות בית דין שהם סקילה שרפה הרג וחנק, כשהוא לוקח הבהמה ומשליכה ודוחף אותה לארץ הרי זה כענין סקילה, וכאלו מודה שהוא חייב סקילה, וכששוחט אותה ותקף בשעת שחיטה בצוארה כדי שלא ישהה הרי שעשה הרג וחנק כאלו מודה שהוא חייב הרג וחנק, וכשהוא שורפה כאלו מודה שהוא חייב שרפה.

וכותב הרמ"א בספרו תורת העולה (חלק ב, א):

טעם הקרבנות נבוכו בו רבים, ואכתוב לך בקצרה כל דבריהם:

[...]

הטעם התשיעי כתבו בעל העקידה פרשת ויקרא, וזה לשונו: טעם כל הקרבנות אשר באו בתורה בזולת כפרת עון כזבחי שלמים נדרים ונדבות ועולת ראייה וכיוצא בהם, כלם הם לכוונת שיכוין המכוין המקריב להקריב את עצמו לפני ה', והוראות ממעשים אלו, כי כל אלו הבעלי חיים שהם במדרגות הנושא אל כח הדברי המיוחד באדם, ראוי להקריב אל האלקים ולהתנייח לפניו בכל מיני עבודות עד שישאר השכל זך ונקי והנפש שלימה מכל סיג וחלאה קרובה אליו יתעלה בכל מחשבותיה ופעולותיה, ואל זה אמרו ז"ל (מנחות קי, א תוס' ד"ה מיכאל) מיכאל שר הפנים מקריב נשמותיהם של צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא במזבח של מעלה וכו'. וכתב עוד כי היו הקרבנות באות דווקא על השוגג ולא על המזיד, לפי שאם יחטא האדם בדעת, אז לא ניתן לקרבן משני טעמים, האחד: כדי שלא יתפרסם ברבים כי יש אדם שלם משכיל בדעתו ויודע רבונו ובלתי כובש עצמו מעשות הרע בעיניו, כי הוא שלוח רסן והתר הרצועה להורות חטאים בדרך פשעם.

והשני: כי זה אשר חטא בנפש המדברת, אינו ראוי שיתכפר בנפש בלתי מדברת או בפחות ממנו, אבל הנפש החוטאת במזיד היא תבחר ותקריב על המזבח התשובה השלימה בצומות ועינויים ומעשים טובים, כמו שאמר הנביא כו'.

וכתוב בספר העקרים (מאמר שלישי פרק כה):

אם כדי להעיר לב החוטא או האדם, כי הכבש או הבעל חיים ההוא שיעשה ממנו קורבן כבר היה חי וניזון כמותו, והוא נשרף וכלה, ולא נותר ממנו דבר אם לא במה שהיה בו נחת רוח לפני השם, כן האדם יכלה על זה הדרך, ולא יישאר ממנו דבר אם לא מצד הפועל שיעשה במה שיהיה בו נחת רוח לפני השם שאמר ונעשה רצונו, שהוא היתרון שיש באדם על הבעלי חיים, ובוה ייתן אל לבו לעשות הטוב והישר בעיני השם, כדי שיהיה סיבה אל קיום הנפש שהיא עיקר שלמות האדם;

ואם שיהיה הקורבן כדי לקרב ולקשר הכוחות העליונים עם התחתונים, כמו שהוא דעת חכמי הקבלה;

וכן כותב המקובל רבי מנחם רקנאטי (בפירושו על התורה):

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. ענין הקרבנות וסודם גדול ובמקומם יתבאר בג"ה (בגזרת הא-ל). והנה ארמונו ראשי פרקים לבד.

דע כי הקרבן מקרב הכחות ומאחדם זו לזו ועל כן נקרא קרבן כדאיתא בספר הבהיר בעת שישאל מקריבין קרבן לפני אביהם שבשמים מתייחדים יחד והיינו ייחודו של אלקינו דאמאי איקרי קרבן על שם שמקרב הצורות הקדושות כד"א וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך (יחזקאל לו, יז). ואמר ריח ניחוח כי אין ריח אלא באף ואין ניחוח אלא לשון ירידה כדכתיב וירד ומתרגמין ונחת ע"י ריח הקרבן הרוח יורד ומתייחד בצורות הקדושות ההם ומתקרב אליהם על ידי הקרבן והיינו דאיקרי קרבן.

ולפי זה מובן מה שכותב המהר"ל בנתיבות עולם (נתיב התורה פרק טו): ובפרק אלו עוברין (פסחים מט, ב), תניא רבי אומר, עם הארץ אסור לאכול בשר, שנאמר (ויקרא יא, מז) "זאת תורת הבהמה והעוף כו", וכל שאינו עוסק בתורה אסור.

פירוש, כי אכילת הבשר הוא שעושה את הבשר עד שאינו נמצא, שהרי אוכל אותו עד שאין מציאות לו. ודבר זה מורה כי במדרגת האדם לא נמצא הבעל חי. ודבר זה בודאי כי במדרגת השכלי, אין נמצא החמרי, שהוא הבהמה. ולכך מותר לתלמיד חכם לאכול בשר ולעשות הבהמה עד שאינה נמצאת, כי במדרגת השכל אין מציאות לבהמה החמרית, ולכך אוכל אותה. אבל עם הארץ אין לו מדרגה זאת לומר כי במדרגת עם הארץ לא נמצא הבעל חי, שהרי אין אל עם הארץ השכל האלקי, ולפיכך עם הארץ אסור לאכול בשר.

וכן מובא בכלי יקר (בראשית ט, ב):

ומה שלא התיר אכילת בשר לאדם, לפי שכל עם הארץ אסור לאכול בשר, אבל נח שעסק בתורה הותרה לו. והמפרשים נתנו טעם לדבר לפי שכל נברא ניזון ממה שתחתיו כי הדומם הוא הפחות בכל הנמצאים נזון מעצמותו. והצומח נזון מן הדומם כי יניקתו מן הארץ, וכל בעל חי נזון מן הצומח והאדם מין המדבר ניזון מן הבעלי חיים, והני מילי כשהוא עוסק בתורה ובשלימותו אשר עליו הוא נקרא אדם, כי זולת זה הוא נמשל כבהמות נדמה ולמה יאכל את בן גילו ומה שלימות נתוסף לבן גילו כשיאכלנו, כי כל מזון מתהפך לטבע הניזון, ואדם כשיאכל מן הבעלי חיים נתוסף שלימות אל החי לבא במדרגות מין המדבר, אבל אדם הנמשל לבהמה מה יתן ומה יוסיף לנאכל. ובדרך זה נאמר (דברים ז, טו) ואכלת את כל העמים וכתוב (במדבר יד, ט) כי לחמנו הם כי אתם קרוין אדם ולא האומות.

מותאם ונערך עם השלמת מקורות ע"י בנו יונתן יוסף, מתוך שיחתו השבועית של הרב בצרפתית.

לקבלת השיחה ב M או ב WhatsApp : A0583245820@gmail.com או באתרים לדעת ודרשו

ב.ונשלמה פרים

כותב האברבנאל (ויקרא א,א):

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו עד סוף הסדר. ויש לשאול בפסוקים שאלות:

השאלה הא' באמרו **דבר אל בני ישראל** כי אחרי שהיתה הפרשה בקרבנות למה לא צוה לאמרה **לאהרן ולבניו** כמו שאמר צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת ואין לומר מפני שהיו בכאן מצות כשרות בזרים והם סמיכה שחיטה הפשט ונתוח לכן צוה שתאמר לבני ישראל כי היה ראוי שיאמר כמו שאמר בפרשת מומי בהמה באמור אל הכהנים דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם לא אל בני ישראל בלבד: [...]

והנה אמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם לפי שישראל **טרחו בעבודת המשכן** ומעשהו והיו מצפים שמשם תצא להם תורה ודבר ה' לעבוד עבודתו וישמחו בו ולכן רצה השם **לכבדם הכבוד הזה בדבור הראשון** שנאמר באהל מועד ר"ל לצוותם על דברי הקרבנות **לפי שכלם יהיו מממונם**. ומפני כבודם לא צוה בהם ראשונה לאהרן ולבניו ואחר כך לכל בני ישראל כאשר עשה בפרשת מומי בהמה. אבל צוה בעצם וראשונה כל זה אל בני ישראל ואחר כך בסדר צו את אהרן ואת בניו צוה את הכהנים על מעשה הקרבנות.

ואפשר לתרץ, שכל בני ישראל קשורים לקרבנות גם באופן אחר.

כתוב **בויקרא רבה (ט,ח)**:

אמר רבי אחא משל לשלטון שנכנס למדינה ועמו תרות תרות של לסטים, אמר אחד לחברו מה דחיל הדין שליטא, אמר לו הדא פסטמא דילך טבא ולית את דחיל מיניה, כך כיון ששמעו ישראל **פרשת קרבנות נתיראו**, אמר להן משה אל תתייראו התעסקו בתורה ואין אתם יראים מכל אלה, הדא הוא דכתיב (ויקרא ו,ז): זאת התורה לעלה ולמנחה, ולמה שלמים באחרונה, שיש בה מינין הרבה.

כתוב **במסכת מנחות (קי,א)**:

אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ויקרא ו,יח) זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם.

מובא **במדרש תנחומא (פרשת צו,ד)**:

דבר אחר, צו את אהרן. זה שאמר הכתוב: הטיבה ברצונך את ציון (תהלים נא, כ). ואחרי כן, או תחפץ זבחי צדק עולה וכליל (תהלים נא, כא). כלומר, אם אין ישראל מקריבין עולה לפני הקדוש ברוך הוא, אין ציון וירושלים נבנה, לפי שאינן נבנות אלא בזכות קרבן עולה שהיו ישראל מקריבים לפני הקדוש ברוך הוא. ומאי שנא קרבן עולה יותר מן הקרבנות כלן. מפני שנקרא זבחי צדק, שנאמר: או תחפץ זבחי צדק עולה וכליל וגו' (שם). אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה, הואיל וכך העולה חביבה עלי, לכך צוה אהרן ובניו שיהיו זהירין בה להקריב אותה לפני. למה אמר זאת תורת העולה. ירצה לומר, קריאת תורה. ראו כמה חביבה קריאת תורה לפני הקדוש ברוך הוא, כי יש חיוב באדם לתת כל ממונו ללמד תורה לעצמו ולבניו, שנאמר: צו את אהרן ואת בניו לאמר. כלומר, שיאמרו לבני ישראל **ויתעסקו בקריאת העולה**. שאף על פי שמקריבין עולה, עוסקין היו בקריאתה כדי שיזכו בקרבן עולה ובקריאתה. וכן אמר רב שמואל בר אבא, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, אף על פי שבית המקדש עתיד ליחרב והקרבנות בטלין, לא תשכחו עצמכם לסדר הקרבנות, אלא הזהירו לקרות בהן ולשנות בהן. ואם תעסקו בהן, **אני מעלה עליכם כאלו בקרבנות אתם עוסקים**.

וכן מובא **בויקרא רבה (ז,ג)**:

גופא אמר רבי שמעון בן יוחאי לעולם אין העולה באה אלא על הרהור הלב, אמר רבי לוי מקרא מלא הוא (יחזקאל כ, לב): והעלה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים וגו', ממי אתה למד מבניו של איוב, בתחלה (איוב א, ד): והלכו בניו ועשו משתה, רבי מאיר אומר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיהן ולאחיותיהן עמהן בסעודה. רבי תנחום ברבי חיא אמר להטפל בהם הלכו, שקדשו להם נשים, הדא הוא דכתיב (איוב א, ה): ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקדשם, על דעתיה דרבי תנחום בן רבי חיא דאמר שקדשו להם נשים, נטפלו בהם והלכו. על דעתיה דרבי מאיר דהוא אמר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיהם ולאחיותיהם בסעודה, כמה דאת אמר (במדבר יא, יח): ואל העם תאמר התקדשו. (איוב א, ה): והשכים בבקר והעלה, אמר רבי יודן בר חלפיי בעי מספר ימים או מספר בניו ובנותיו או מספר כל קרבנות שבתורה, כשהוא אומר כי אמר איוב (איוב א, ה): אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם, הדא אמר אין העולה בא אלא על הרהור הלב. רבי אחא בשם רבי חנינא בר פפא שלא יהיו ישראל אומרים לשעבר היינו מקריבין קרבנות ומתעסקין בהן, עכשו שאין קרבנות מהו להתעסק בהם, אמר הקדוש ברוך הוא, הואיל ואתם מתעסקים בהם, מעלה אני עליכם כאלו אתם

מקריבין אותן. רבי הונא אמר תרתי, אין כל הגליות הללו מתכנסות אלא בזכות משניות, מה טעמא (הושע ח, י): גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם. רבי הונא אמר חרי (מלאכי א, יא): כי ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מקטר מגש, וכי יש מנחה טהורה וקמיצה והקטרה בבבל, אלא איזו, זו משנה. אמר הקדוש ברוך הוא **הואיל ואתם מתעסקים במשנה כאלו אתם מקריבין קרבן**. שמואל אמר (יחזקאל מג, יא): ואם נכלמו מכל אשר עשו, וכי יש צורת הבית עד עכשו, אלא אמר הקדוש ברוך הוא הואיל ואתם מתעסקים בו כאלו אתם בונים אותו. אמר רבי אסי מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים ואין מתחילין בבראשית, אלא שהתינוקות טהורין והקרבנות טהורין **יבואו טהורין ויתעסקו בטהורים**.

ולא רק בלימוד תורה אלא גם בתפילה כמו שכתוב "ונשלמה פרים שפתינו", וכך כתוב **במדבר רבה (יח,כא)**:

כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד, ג). אמרו ישראל רבוננו של עולם בזמן שבית המקדש קים היינו מקריבים קרבן ומתכפר, ועכשו אין בידנו אלא **תפלה**, טו"ב בגימטריה שבע עשרה, תפלה תשע עשרה ברכות, הוצא משם ברכת המינין שתקונה ביבנה, ואת צמח דוד שתקנו אחריו על שום: בחנני ה' ונסני (תהלים כו, ב). ורבי סימון אומר קח טוב בגימטריה נפ"ש, אמרו ישראל כשבית המקדש קים היינו מקטירים חלבים ואמורין ומתכפרין, ועכשו **הרי חלבנו ודמנו ונפשתינו**, יהי רצון מלפניך שתהא כפרה עלינו, ונשלמה פרים שפתינו.

וכן מובא **במדרש תנחומא (פרשה צו,ו)**:

אם על תודה יקריבנו והקריב. ראה היאך הקדוש ברוך הוא סולח לעונותיהם של ישראל. ראה מה היו מקריבין להקדוש ברוך הוא, והקריב על זבח התודה. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, מי שיש לו פר, יביא פר. מי שיש לו איל, יביא איל. ומי שיש לו שה, יביא שה. ומי שיש לו יונה, יביא יונה. ומי שאין לו אחד מכל אלו, יביא סלת. ומי שאין לו סלת ולא כלום, יביא דברים, שנאמר: קחו עמכם דברים ושובו אל ה' (הושע יד, ג), ותאמר שהוא מקבל. אמר הקדוש ברוך הוא, הן, **ונשלמה פרים שפתינו (שם)**. למה, שאין תשובה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מן הודיה. לכך נאמר: אם על תודה יקריבנו.

ג.אחד המרבה ואחד הממעיט

ואם מן העוף עלה קרבנו לה' והקריב מן התרים או מן בני היונה את קרבנו: והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח:

והסיר את מראתו בנצתה והשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשף: ושטע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחח לה': (א, יד-יז)

מסביר **רש"י (א, יז)**:

בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לבי' חתיכות, אלא קורעו מגבו. נאמר בעוף ריח ניחוח, ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך **אחד המרבה ואחד הממעיט** ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

וכן מובא **במסכת שבועות (טו,א)**:

והתניא נאמר בעולת בהמה (ויקרא א-ט, יג, יז) אשה ריח ניחח בעולת העוף (ויקרא א-ט, יג, יז) אשה ריח ניחח במנחה (ויקרא ב-ב, ט) אשה ריח ניחח מלמד שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לאביו שבשמים.

ומסביר **השפת אמת (ויקרא ד, תרל"ו)**:

במשנה נאמר בבהמה ריח ניחוח ובעוף ריח ניחוח ובמנחה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים. בט"ז הקשה ממ"נ א גם המרבה כוונתו לשמים אם כן **המרבה עדיף** ע"ש שמישיב בטוב טעם ודעת. אעפ"כ נראה דקושיא מעיקרא ליתא. כי באמת אין הפרש בין מרבה לממעיט אף אם שניהם מתכוונים לטוב. כי בעבודת הבורא אין נ"מ בריבוי רק **בהתעוררות רצון אמת בלב**. ואדרבא מי שאינו יכול לעשות הרבה ומכוון בהמעט **אפשר חשוב יותר**. ובאמת נראה הפי' מרבה וממעיט בענין ימי הטובה וימי הרעה כי התרבות המעשים טובים בעת פתיחות לב האדם. והתמעטות המעשים בימי הרעה שניהם בקנה אחד עולים. והוא כענין שאמרו בשם הרב מלובלין הקדוש ז"ל לפרש הגמ' משכנס אדר מרבין בשמחה ואב ממעטין בשמחה. ופי' להרבות צד הקדושה ולמעט צד הטומאה. וכן נפרש כאן. וגם דברים אלו נכללין בדברי הט"ז ע"ש באו"ח סימן א':

שבת שלום !